

A XX. századi katonai hátaslovak összehasonlítása a XXI. századi katonai hagyományörzők hátaslovaival

Nádas Virág

Lótenyésztő, lovassport szervező agrármérnök, BSc, nappali
Állattenyésztési Tudományok Intézete

Belső témavezető: Dr. Gyovai Petra egyetemi adjunktus, Állattenyésztési Tudományok Intézet, Állatnemesítési Tanszék

A dolgozat fő kérdésköre, hogy a XXI. században katonai hagyományörzéssel foglalkozók hátaslovak mennyiben hasonlók a XX. századi katonai hátaslovakhoz.

A XX. századig működött a Méneskar, mely a katonai lótenyésztést és lóképzést kézben tartó felügyeleti szerv volt. A dolgozat elkészítéséhez feltétlen szükséges volt a Méneskari Felügyelőség HU-MNL-OL-K552-es levéltári jelzettel ellátott iratanyagának átnézése, mely során 150 katonai célra használt lóról gyűjtöttem adatokat. Ebből a kutatás eredménye szempontjából fontosak a fajta, a szín, az ivar, a marmagasság és a kor.

Emellett egy terepen végzett kutatás is a dolgozat kutatási részének szerves részét képezi. 17 XX. századdal foglalkozó katonai hagyományörző hátaslovának felkeresése volt a cél. Ezek a lovak Csömörön, Mogyoródon, Sopronban és Szombathelyen találhatóak meg. A mérések 2024. 06. 01. és 2024-. 07. 19. között zajlottak. Erről a 17 egyedről is fajta, szín, ivar, marmagasság és kor tekintetében kerültek felvételre az adatok.

A két vizsgált lóállomány összehasonlíthatóságához szükséges volt a XX. században használt katonai szabályzatok és ezek szakirodalomban való megjelenésének használata is. Mind a két állomány ezekhez az adatokhoz került hasonlításra.

Fajta tekintetében a 2024-es vizsgált lóállomány 1 egyed kivételével megfelel a XX. századi katonai szabályzatoknak. Ez az egyed fajtáját tekintve egy nóniusz, mellyel jelen korban a nóniusz fajta változása miatt már eltekintőbb lennék, mindazt is szem előtt tartva, hogy ezen lovak nem katonai, csupán szabadidős célra vannak használva.

Szín vizsgálatakor 5 egyed tűnt ki a 2024-es állományból, ezek mind szürkék. Ezen szín katonai, harcászati célra nem kifejezetten alkalmas, mivel túl feltűnő. A színnel kapcsolatban

korhűség miatt nem lehetünk olyan mértékben eltekintőek. Javaslom a szürke szín arányának csökkentését.

Az egyetlen tulajdonság mely vizsgálatakor mind a 17 egyed megfelelőnek bizonyult az az ivar. A XX. században katonai hátszlóként mének alkalmazását kerülni kellett. A 2024-es vizsgált állományban csak heréltek és kancák találhatóak meg, így ezt az állományt teljes mértékben alkalmasnak találom. Javaslom ennek folytatását.

Marmagasságra nézve 6 egyed nem tekinthető alkalmasnak. 5 egyed túl alacsony, 1 egyed túl magas. A túl magas egyed a XX. században használható lett volna tiszt saját hátszlóként, így ő is tekinthető alkalmasnak. Javaslom egy 3 cm-es tűréshatár használatát, hogy a lovasok, hagyományörzők a pár cm-rel kisebb marmagasságú lovuk miatt nem legyenek kizárva. Ennek szem előtt tartásával már csak 2 egyed nem tekinthető alkalmasnak a vizsgált 2024-es állományban.

Kor vizsgálatkor a 2024-es állományban 2 egyed nem tekinthető alkalmasnak, mivel túl idősek. Szabadidős tevékenységre használt lovokról beszélhetünk, így, ha ló fizikailag alkalmas, nem látom értelmét a túl éles határ használatának. Javaslom a kor felső határának lazán kezelését.

Összességében megállapítható, hogy a jelen kor vizsgált hátszlóinak méretei, tulajdonságai nagymértékben megegyeznek a XX. századi hátszlók tulajdonságaival. A kor tekintetében láthatunk különbséget, ennek okát és a teljes, részletes összehasonlító elemzést a dolgozat taglalja.